

I. Úvodem.....	7
II. Gramatika a její druhy, základní rysy mluvnické roviny češtiny	9
1. Vymezení pojmu gramatika	9
1.1 Gramatika jako nezastupitelná integrální a efektivní součást procesu učení se (cizímu) jazyku	10
1.2 Gramatika jako popsatelný a sdělitelný systém strukturních (formálních) a řečových (funkčních) pravidel	10
1.3 Gramatika jako naučitelný (osvojitelný) systém strukturních (formálních) a řečových (funkčních) pravidel	11
2. Vybrané druhy gramatiky.....	12
2.1 Gramatika synchronní a diachronní.....	12
2.2 Gramatika jednojazyčná a srovnávací.....	13
2.3 Gramatika deskriptivní (korpusová) a preskriptivní (normativní)	14
2.3.1 Možné problémové aspekty korpusových popisů	14
2.4 Gramatika sémaziologická a onomaziologická.....	16
2.5 Další druhy gramatiky	18
2.5.1 Gramatika lexikální	18
3. Gramatika lingvistická (vědecká) a gramatika didaktická.....	20
3.1 Vybrané rysy didaktické gramatiky, její vztah ke gramatice lingvistické	20
3.1.1 Gramatika signální	22
4. Vybrané rysy mluvnické českého jazyka.....	22
4.1 K variantnosti v českém tvarosloví.....	23
4.2 K fenoménu (bez)příznakovosti	25
4.3 O jazykové analogii.....	26
5. Obtížnost mluvnického učiva ve výuce češtiny pro cizince	26
5.1 Faktory ovlivňující délku a kvalitu procesu učení se češtině jako cizímu jazyku.....	27
5.1.1 Pětistupňová mezijazyková hierarchie obtížnosti mluvnických kategorií a jevů.....	28
5.1.2 Tempo akvizice češtiny Slovany i Neslovany – výsledky sondy	29
III. Didaktická gramatika a akvizice jazyka	30
6. Podoby akvizice jazykového kódu: osvojování si jazyka a učení se jazyku	30
6.1 Osvojování si přirozeného jazyka	30
6.1.1 Diskutabilní aspekty osvojování si (cizího) jazyka	31
6.2 Učení se přirozenému jazyku	32
6.3 Vztah osvojování si jazyka a učení se jazyku – výsledky sondy.....	33
7. Lingvodidaktická mluvnická poučka.....	34
7.1 Validita (pravdivost) lingvodidaktické mluvnické poučky	34
8. Didaktická mluvnická a vybrané vyučovací metody cizích jazyků.....	36
8.1 Metoda gramaticko-překladová a metoda přímá.....	36
8.2 Metoda situační	37
8.3 Metoda audioorální	37

8.4	Utváření metody komunikační a její klíčové rysy	38
8.4.1	Lingvodidaktická prezentace slovesa být v duchu komunikační metody	39
8.4.2	Komunikační metoda a problémové chápání role gramatiky (výběr)	40
8.5	Výhledy do budoucna (ke kritice eklekticismu)	42
9.	Výběr mluvnického učiva	43
9.1	Postup od snadného k obtížnějšímu	44
9.2	Postup od shodného k odlišnému	44
9.3	Postup od frekventovaného k méně četnému	45
9.4	Postup od jevů pravidelných k nepravidelným	45
10.	Řazení mluvnického učiva a jeho návaznost v učebnicích češtiny pro cizince	46
10.1	Vertikální prezentace české deklinace	46
10.2	Horizontální prezentace české deklinace	47
10.3	Pořadí pádů v učebnicích češtiny pro cizince	48
10.4	Posloupnost slovesných tříd a slovesných časů	49
11.	Vybrané problémy lingvodidaktické prezentace mluvnice češtiny v učebních materiálech pro cizince	51
11.1	Disproporce mezi pozorností věnovanou dimenzi formální a významové (funkční)	51
11.1.1	Lingvodidaktická prezentace slovesného vidu v učebnicích češtiny pro cizince	52
11.1.2	Lingvodidaktická prezentace českých prepozic v učebnicích češtiny pro cizince	52
11.2	Nevyvážený přístup k morfologii a k syntaxi	53
11.3	Chyby, omyly a další formální i řečové nedostatky	53
11.4	Problémová prezentace stratifikace českého národního jazyka	54
11.4.1	Morfologické tvary systémové, nesystémové a defektní	54
11.5	Absence explicitně vytčené a aplikované koncepce prezentace mluvnické látky	55
12.	Pozoruhodné postupy při prezentaci české mluvnice	55
12.1	Některé simplifikující přístupy ke zpracování české deklinace jmen	56
12.2	Vztah češtiny spisovné a obecné, resp. kolokviální nejen v morfologii	57
13.	Lingvodidaktická problematika otázky ve výuce cizinců	58
13.1	Problematika pádové otázky a určování pádu v češtině – výsledky sondy	59
13.1.1	Výsledky slovanských mluvčích	60
13.1.2	Výsledky neslovanských mluvčích	60
13.2	Otázka pádová a nepádová	61
14.	Výklad mluvnických kategorií a jevů bez jinojazyčné strukturní paralely	62
14.1	Neparalelnost mluvnických kategorií a jevů a mezijazyková funkční kompenzace	63
14.2	Kontrastivní metoda	64
14.2.1	Kontrastivní využití angličtiny, popř. jiného mediačního jazyka	64
14.3	Některé další pokusy o řešení otázky kategoriální mluvnické neparalelnosti	65
14.3.1	Induktivně motivovaná absence lingvodidaktického poučení	66
14.3.2	Metafora	67
IV.	Vybrané lingvodidaktické kapitoly z morfosyntaxe současné češtiny	69
15.	Konkurence jmen v nominativu a v instrumentálu	69
16.	Dva případy posesivity	71
16.1	Přídavná jména přivlastňovací a genitiv přivlastňovací	71
16.2	Zvratné přivlastňovací zájmeno svůj	72
17.	Dvojitý klíč k řečové distribuci českých číslovek	73
18.	Rozdíl mezi trpným rodem opisným a zvratným z pohledu výuky cizinců	77
19.	Poznámky k výkladu slovesného vidu	79
20.	České předložky	83
21.	Poznámky k zásadám českého slovosledu	90
V.	Závěry	94
VI.	Odborná literatura a učebnice češtiny pro cizince	96
VII.	Summary	103